

## عوامل اقتصادی - اجتماعی موثر بر شیوع جرائم در جامعه شهری

### مسلم رومیانی<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> کارشناسی ارشد جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شوشتر، خوزستان، ایران

---

#### چکیده

گسترش آسیبهای اجتماعی و جرایم از جمله مسائل اجتماعی عمده است که امروزه گریبانگیر بسیاری از جوامع کنونی خصوصاً جهان سوم که در حال گذار از سنت به مدرنیته هستند می باشد. روش تحقیق در این مطالعه از طریق پیمایشی و ابزار پرسشنامه ۵ گویه ای طیف لیکرت صورت گرفته است. جامعه آماری در این تحقیق مردم شهرستان کوهدشت است که تعداد ۲۱۳۷۱۰ نفر میباشد. حجم نمونه آماری در این تحقیق از روش برآورد حجم نمونه کوکران استفاده شده است ۳۸۴ نفر به عنوان جمعیت نمونه در نظر گرفته شد. روش نمونه گیری روش تصادفی ساده انتخاب شد. یافته های تحقیق نشان داد که بین بین از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه معنی دار است، بین آزادی افراد و جرم رابطه معنی دار است، بین نقش رسانه های جمعی و جرم رابطه معنی دار است، بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه معنی دار نیست، بین طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم رابطه معنی دار نیست.

---

واژه های کلیدی: عوامل اقتصادی، اجتماعی، جرائم، جامعه شهری.

---

## مقدمه

انسان موجودی جامعه آزاد و جامعه زی است، یعنی از خلال موقعیت ها و تجارب اجتماعی است. انعکاس نقش های اجتماعی خود ناچار است، به برخی قواعد و دستورالعمل های اجتماعی ( خواه رسمی، خواه غیر رسمی) تن دهد چنین سازوکاری به وسیله جامعه برای فرد ساخته و پرداخته می شود و از طریق رسانه های جمعی، مصادیقی از این انحرافات منتشر نشود. بزهکاری، جرم و انحرافات اجتماعی دیگر، از جمله پدیده هایی هستند که زنگ های خطر را برای جامعه به صدا درآورده و موجبات تشویق افکار عمومی را فراهم ساخته و آحاد جامعه را در برابر یک مسئله اجتماعی بزرگ قرار می دهند نمونه بارز آن، قتل، فحشا، الکلیسم، اعتیاد، خودکشی و سرقت در جوامع بشری به خصوص ممالک صنعتی جهان است می توان گفت به موازات گسترش شهرنشینی، نرخ انحرافات اجتماعی افزایش یافته است و گر چه نظریه انحراف آفرینی شهر به صورت ذاتی و قهری مورد تایید جامعه شناسی نیست و یا لاقلاً در این مورد توافق وجود ندارد، اما واقعیت آن است که روند افزایش انحرافات همبستگی معناداری با گسترش شهرنشینی دارد.

دامنه جرایم و انحرافات اجتماعی بسیار گسترده است و پیشرفته ترین آن عملی است که به لحاظ قانونی خلاف شمرده می شود و عامل اصلی آن متهم و محکوم و زندان می شود ( شریفیان، ۱۳۸۸: ۱۴۴).

## بیان مسئله تحقیق :

یکی از پیچیده ترین مسائل در شهرهای جهان، نرخ بالای جرم و افزایش ناهنجاریهای اجتماعی در آنهاست. بروز انواع جرم و ناهنجاری باعث ایجاد حس ناامنی و تحمیل مشکلات مالی بر دوش جامعه، دولت و تشکیلات قضائی کشور میشود. امروزه افزایش تصاعدی میزان وقوع جرم به موازات افزایش جمعیت، در اکثر کشورهای جهان قابل مشاهده است مبارزه با جرم و کجرویهای اجتماعی منوط به شناخت عوامل جرم زا است. بنابراین با از بین بردن این عوامل یا کاهش اثرات آن میتوان از بروز جرایم پیشگیری نموده و یا حداقل از میزان آن در جامعه کاست. آمارهای موجود در کشورهای جهان نشان میدهد پیشگیری از جرم از طریق افزایش نیروهای پلیس، تدابیر شدید امنیتی، صدور احکام و مجازاتهای شدیدتر و احداث زندانهای بیشتر راه به جایی نمیرسد. یکی از مشکلات کشورهای جهان این است که در بیشتر موارد به روش انتزاعی و مجرد به مقابله با «نفس جرم» پرداخته و این پدیده نامطلوب را جدای از بزهکار و شرایط مکانی، اجتماعی، اقتصادی حاکم در حال ارتکاب توسط وی در نظر میگیرد. این در حالی است که نخستین گام مبارزه با تبهکاری از بین بردن عوامل جرمزا و کاهش اثرات آن میباشد. از یک نگاه، میتوان عوامل جرمزا را به دو دسته اصلی عوامل درونی(فردی) و عوامل بیرونی(محیطی و مکانی) طبقه بندی نمود. بی شک رابطه انسان با مکان یا به طور کلی محیط پیرامون او به وسیله مجموعه کنشهای او نمود می یابد. هر انسان با توجه به سطح آگاهی دانش و توان فنی خود به دخل و تصرف در محیط پرداخته و از طرفی این شرایط محیطی و مکانی است که حدود و نحوه عمل و شیوه رفتارهای او را مشخص مینماید. به طور کلی تمامی ناهنجاریها و مفسد اجتماعی و هر فعل و ترک فعل که تحت عنوان جرم شناخته میشود به هر نحوی که از انسان سر بزند دارای بستر زمانی و مکانی است. به بیان دیگر تمامی اعمال مجرمانه دارای ظرف مکانی و زمانی خاص هستند که آنها را از هم متمایز میسازد بنابراین تفاوت در شرایط مکانی و خصوصیات رفتاری در کنار عامل زمان توزیع فضایی نابرابر جرایم را در پی دارد. این تفاوت موجب می شود تا در واحد مکان ناهنجاریهای اجتماعی به طور یکسان پراکنده باشد. (اجلالی، ۱۳۸۱: ۵۴).

در دنیای امروز جرم مسأله ای اجتماعی تلقی می شود، نه مشکل اخلاقی مربوط به افراد. سازمان های تخصصی جهان و پژوهشگران رشته های مختلفی مانند جرم شناسی، جامعه شناسی، حقوق، روانشناسی و حتی اقتصاد آن را مورد کاوش علمی قرار می دهند و کوشش های زیادی را در سطح خرد و کلان برای شناخت انگیزه های رفتار مجرمانه و عوامل متنوع مؤثر بر آن انجام می دهند. افزایش جمعیت و توزیع متنوع آن در مناطق شهری بویژه شهرهای بزرگ، افزایش بیکاری، بحران های اقتصادی، مهاجرت، تغییرات سریع فرهنگی و اقتصادی سبب تحولات و مشکلات عظیمی در سطح جامعه شده است، افراد با

توجه به این مشکلات و با اهمیت به ساختارهای حاکم شیوه زندگی مناسب را برمی‌گزینند و در رویارویی با این مصائب درصدد یافتن چاره‌ای بهتر برای حل آن بر می‌آیند. (گلدوزیان، ۱۳۶۹: ۱۴۳).

در انجام این پژوهش در جهت پاسخ به این پرسش هستیم که شیوع جرم در جوامع شهری تحت تأثیر چه عواملی می‌باشد؟ یا به عبارتی عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر شیوع جرم در جوامع شهری تحت تأثیر چه عواملی می‌باشند؟ جنبه‌های آسیب‌شناختی: از انواع آسیب‌های اجتماعی می‌توان به بروز انواع انحرافات اجتماعی از قبیل سرقت، قاچاق کالا، مواد مخدر، اعتیاد، آدم‌ربایی و خودکشی اشاره نمود که برای جامعه خطرناک است و مقابله با آن به حفظ ثبات اجتماعی می‌انجامد. (مساواتی، ۱۳۷۴: ۲۴).

در این راستا انگیزه پژوهشگر از تحقیق حاضر تبیین رابطه بین تغییرات اجتماعی - اقتصادی و میزان جرائم می‌باشد

## اهداف تحقیق

### الف) هدف کلی

به طور خلاصه، هدف کلی این پژوهش عبارت است از: شناخت عوامل اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر شیوع جرائم در جوامع شهری

### ب) اهداف جزئی

اهداف جزئی تحقیق شامل نقش دو عامل اقتصادی و اجتماعی در جرم است که شامل موارد زیر است

الف) بررسی نقش عوامل اجتماعی در جرم که شامل عواملی چون ( بررسی بررسی رابطه بین از هم گسیختگی خانواده و جرم، بررسی رابطه میزان آزادی افراد و جرم، بررسی رابطه بین رسانه‌های جمعی و جرم، بررسی رابطه بین احساس محرومیت نسبی و جرم ) است.

ب) عوامل اقتصادی شامل (بررسی رابطه بین طبقه اقتصادی-اجتماعی و جرم)

۱. شناخت رابطه بین از هم گسیختگی خانواده و جرم
۲. شناخت رابطه بین احساس محرومیت نسبی و جرم
۳. شناخت رابطه بین آزادی افراد و جرم
۴. شناخت رابطه بین طبقه اقتصادی-اجتماعی و جرم
۵. شناخت رابطه بین رسانه‌های جمعی و جرم

## فرضیات تحقیق:

- ۱- به نظر می‌رسد بین از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه وجود دارد.
- ۲- به نظر می‌رسد بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه وجود دارد
- ۳- به نظر می‌رسد بین طبقه اقتصادی-اجتماعی و جرم رابطه وجود دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد بین آزادی افراد و جرم رابطه وجود دارد.
- ۵- به نظر می‌رسد بین رسانه‌های جمعی و جرم رابطه وجود دارد.

**پیشینه تحقیق:**

مرتضی حسینی نژاد (۱۳۸۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «بررسی علل اقتصادی جرم در ایران با استفاده از یک مدل تلفیقی: مورد سرقت» به بررسی عوامل مؤثر بر جرم در ایران پرداخته، مدل مورد استفاده وی از نوع اقتصاد سنجی برمبنای داده‌های تلفیقی است. وی در این مقاله به مطالعه موردی بر سرقت اتومبیل و اماکن پرداخته و نتایج خوبی را به دست آورده است:

۱. سرقت اتومبیل: افزایش نابرابری و افزایش نسبت جوانان در جامعه اثر مثبت و افزایشی می‌گردد و افزایش هزینه‌های انتظامی و رشد اقتصادی اثری کاهنده در بردارد.
۲. سرقت اماکن: افزایش نابرابری و افزایش نسبت جوانان در جامعه دارای اثری معنی‌دار و مثبت است و افزایش هزینه‌های انتظامی دارای اثری کاهنده است.

ملکیان و شریفیان در تحقیقی تحت عنوان بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر جرم در زندان زنان در زمستان سال ۸۸ صورت گرفته است، اطلاعات و نتایجی به دست آمده است و ویژگی کلی این تحقیق و نتایج آن در زیر بیان شده است. نتایج این تحقیق نشان داده است که جرایم زنان بیشتر شامل اعتیاد، روسپیگری، سرقت و قتل بوده است این جرایم در فقر اقتصادی، بیکاری، فقدان والدین، والدین معتاد، سطح تحصیلات، سن پایین ازدواج، محیط زندگی نامناسب، از هم گسیختگی خانواده و تا حدودی کم بودن میزان تعلقات اجتماعی ریشه دارد. افراد مجرم دوران کودکی و نوجوانی خوبی نداشته اند آنها معمولاً مورد بی توجهی و بی مهری و تنبیه شدید بدنی قرار داشته اند و برای خلاص شدن از چنین وضعیتی یا دست به فرار زده اند یا تن به ازدواج‌های زودرس داده اند که در هر صورت با شکست مواجهه شده اند و دست به انحراف و جرم زده اند (ملکیان و شریفیان، ۱۳۸۸: ۱۶۵).

محسنی تبریزی و پروین (۱۳۸۸) تحقیقی تحت عنوان عوامل مؤثر بر سرقت نوجوانان (مورد مطالعه شهر کرمانشاه). توسط صورت گرفته است. این مقاله به بررسی عوامل مؤثر بر سرقت نوجوانان در شهر کرمانشاه با رویکردی ترکیبی پرداخته است. مبانی نظری این پژوهش به تئوری‌های همنشینی افتراقی، کنترل اجتماعی، احساس محرومیت نسبی و شرایط آنومیک خانواده استوار بوده است. روش این تحقیق پیمایش و از نوع روش علی-مقایسه ای است. اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه هدایت شده محقق ساخته جمع‌آوری گردیده است. جمعیت آماری متشکل از دو گروه مستقل تجربی و کنترل است گروه تجربی شامل: کلیه سارقین نوجوان نگهداری شده در زندانها و مراکز اصلاح و تربیت کرمانشاه و گروه کنترل مشتمل بر کلیه دانش‌آموزان سنین ۱۸-۱۲ سال شاغل به تحصیل در سال ۱۳۸۵ در کرمانشاه می‌باشد. نتایج تحقیق نشانگر تفاوت معنادار میان دو گروه تجربی و کنترل به لحاظ تحصیل است. همچنین این معنا داری با متغیرهای نظیر میزان گسستگی خانواده، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، میزان پیوند اجتماعی، میزان احساس محرومیت نسبی و میزان همنشینی با کجروان وجود داشته است. متغیرهای این پژوهش شامل رابطه خانواده گسسته با جرم، رابطه پایگاه اقتصادی-اجتماعی خانواده با جرم، رابطه پیوندهای اجتماعی با جرم، رابطه احساس محرومیت نسبی با جرم- و رابطه عضویت در گروه‌های کجرو با جرم است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اکثر سارقین دارای تحصیلات ابتدایی هستند. ۴۳ درصد از مادران، ۳۲ درصد از پدران و ۸/۳ درصد نوجوانان سارق بی سواد هستند.

در تحقیقی که توسط حسینی نثار انجام گرفته است طبق گزارش سازمان زندانیان ایران نشان می‌دهد که تعداد افراد زیر ۱۸ ساله که در خرداد ماه ۷۶، ۷۷ و ۷۸ دستگیر شده اند و به زندان یا کانون‌های اصلاح و تربیت تحویل گردیده اند به این ترتیب هستند: در خرداد ۷۶ جمعاً ۳۷۲۲ نفر زیر ۱۸ سال دستگیر شدند که ۷ درصد آنان دختر بودند. در سال ۷۷ افراد دستگیر شده زیر ۱۸ سال ۳۸۹۴ نفر بود و در سال ۷۸ این رقم ۲۵۲۱ نفر بوده است

توران روزبهانی (۱۳۸۸) در تحقیقی به بررسی رابطه بین خانواده و بزهکاری نوجوان پرداخته است نتایج تحقیق نشان می‌دهد که نوجوانان زیر ۱۸ سال که از خانه گریخته اند و به اعمال بزه پرداخته اند در این پژوهش نوجوانی مورد تحقیق قرار گرفته اند که ۷۰ درصد این افراد در سن و مقطع تحصیلی راهنمایی قرار دارند در اثر کودک و طلاق به آثار مخرب طلاق بر روی کودکان و عوامل و اثرات این پدیده را محرک انحراف کودکان قرار داده می‌پردازد.

شارع پور و ورزمیار (۱۳۸۷) تحقیق تحت عنوان سرمایه اجتماعی خانواده و بزهکاری نوجوانان توسط صورت گرفته است. در این تحقیق با استفاده نظریه سرمایه اجتماعی خانواده کلمن و نظریه پیوند اجتماعی هیرشی به بررسی تجربی فرضیه رابطه بین سرمایه اجتماعی خانواده و بزهکاری نوجوانان دختر و پسر پرداخته است. برای بررسی رابطه مزکور از یک نمونه ۴۱۰ نفری از دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر سمنان استفاده شده است که در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ مشغول به تحصیل بوده اند. روش تحقیق به صورت پیمایش انجام گرفته است و دانش آموزان به طور خود اجرا به پرسشنامه ها پاسخ داده اند. یافته های تحقیق حاکی از آن است که سرمایه اجتماعی شناختی درون خانواده در بین پاسخ گویان پسر بیشترین قدرت تبیین کنندگی بزهکاری را داشته است. در صورتی که سرمایه اجتماعی ساختاری درون خانواده بیشترین قدرت تبیین کنندگی بزهکاری را در بین پاسخ گویان دختر داشته است.

سراج زاده و گیلانی (۱۳۸۹) در تحقیقی تحت عنوان بی سازمانی اجتماعی و ترس از جرم (مطالعه و مقایسه مناطق ۲ و ۱۲). شهر تهران انجام گرفته است. در این مقاله از رویکردهای بی سازمانی اجتماعی، رویکرد بزه دیدگی یا قربانی شدن، آسیب پذیری، دیدگاه تاثیر رسانه ای استفاده شده است که در این مقاله بر اساس رویکرد بی سازمانی اجتماعی به خصوص بی نظمی فیزیکی و اجتماعی دو منطقه تهران از حیث ترس از جرم مطالعه می شوند همچنین بر اساس نظریه بی سازمانی مدل سه گانه یعنی (تنوع خرده فرهنگی، بی نظمی اجتماعی، نگرانی اجتماعی) رابطه متغیرهای احساس نگرانی اجتماعی، احساس بی نظمی در اجتماع، پیوندهای محله ای و احساس تعلق خاطر نسبت به محله و ... در سطح تحلیل فردی آزمون می شوند (سراج زاده و گیلانی، ۲۲۷:۱۳۸۹). این مقاله به دنبال دلالت های برای بی نظمی اجتماعی و فیزیکی و ترس از جرم بود به این خاطر دو منطقه را که از لحاظ امنیت در سطح متفاوتی بودند انتخاب شد منطقه ۳ به عنوان منطقه پایین آشفستگی انتخاب شده بود. نتایج نشان میدهد احساس بی نظمی، تنوع خرده فرهنگی، و نگرانی اجتماعی در بین منطقه ۳ کمتر از ساکنان منطقه ۱۲ است. میزان ترس از جرم در دو منطقه مورد مطالعه و همچنین رابطه ابعاد بی سازمانی با ترس از جرم موید نظریه بی سازمانی اجتماعی است. تنها استثنا روابط محله ای است که رابطه ای با ترس از جرم معکوس داشت.

تحقیقی در سال ۲۰۰۹ تحت عنوان جرم، شرایط اقتصادی و برخورد های اجتماعی و میراث خانوادگی توسط پائولو<sup>۱</sup> و همکارانش صورت گرفته است. این تحقیق به آزمایش این مساله پرداخته است که آیا آداب و رسوم و شرایط اقتصادی- اجتماعی، می توانند تفاوت بین زندانیان سابقه دار و غیر سابقه دار را توصیف کند؟ طبق نتایج به دست آمده از این مطالعه بین انگیزه زندانیان محکوم شده و سایر زندانیان تفاوت وجود دارد. در این تحقیق شواهدی وجود داشته که نشان میدهد موضوعات اقتصادی اصلی ترین عامل بروز جرائم غیر جنایی است که عامل مربوط به وراثت خانوادگی برای جلوگیری از جرائم جنایی در این رابطه عمل می کرده است. در این تحقیق ثابت شده است که متغیر برخوردهای اجتماعی در نوع رفتار افراد تاثیر دارد به گونه ای که زندانیانی که در همسایگی افراد خوب، رشد کرده بودند احتمال بروز جرائم مخصوصا جرائم جنایی کمتری داشته اند (etal aulP:۲۰۰۹).

تحقیق در سال ۲۰۰۸ تحت عنوان شناسایی اقتصادی- اجتماعی و آمارگیری مشخص جرائم در استانهای اسپانیا توسط بانانو و همکارانش صورت گرفته است. نتایج این تحقیق نشان داده است که سطح بیکاری، تحصیلات و نرخ شهرنشینی بر جرائم تاثیر دارد. احتمال بازگشت مجدد به جرائم در شهرهای بزرگ بیشتر از شهرهای کوچک و روستاها است. همچنین مهاجران غیر قانونی بیشتر محتمل درگیری در فعالیت های جنایی هستند (بانانو<sup>۲</sup>، ۲۰۰۸).

وینبرگ و موستارد<sup>۳</sup> در سال ۲۰۰۲ بیان می کنند که باید نرخ دستمزد را در کنار بیکاری مورد بررسی قرار داد و با مطالعه ای تجربی نشان دادند که کاهش مداوم نرخ دستمزد و افزایش نرخ بیکاری در آن واحد می تواند باعث افزایش نرخ جرم شود.

<sup>۱</sup> - Paulo

<sup>۲</sup> - Bananv

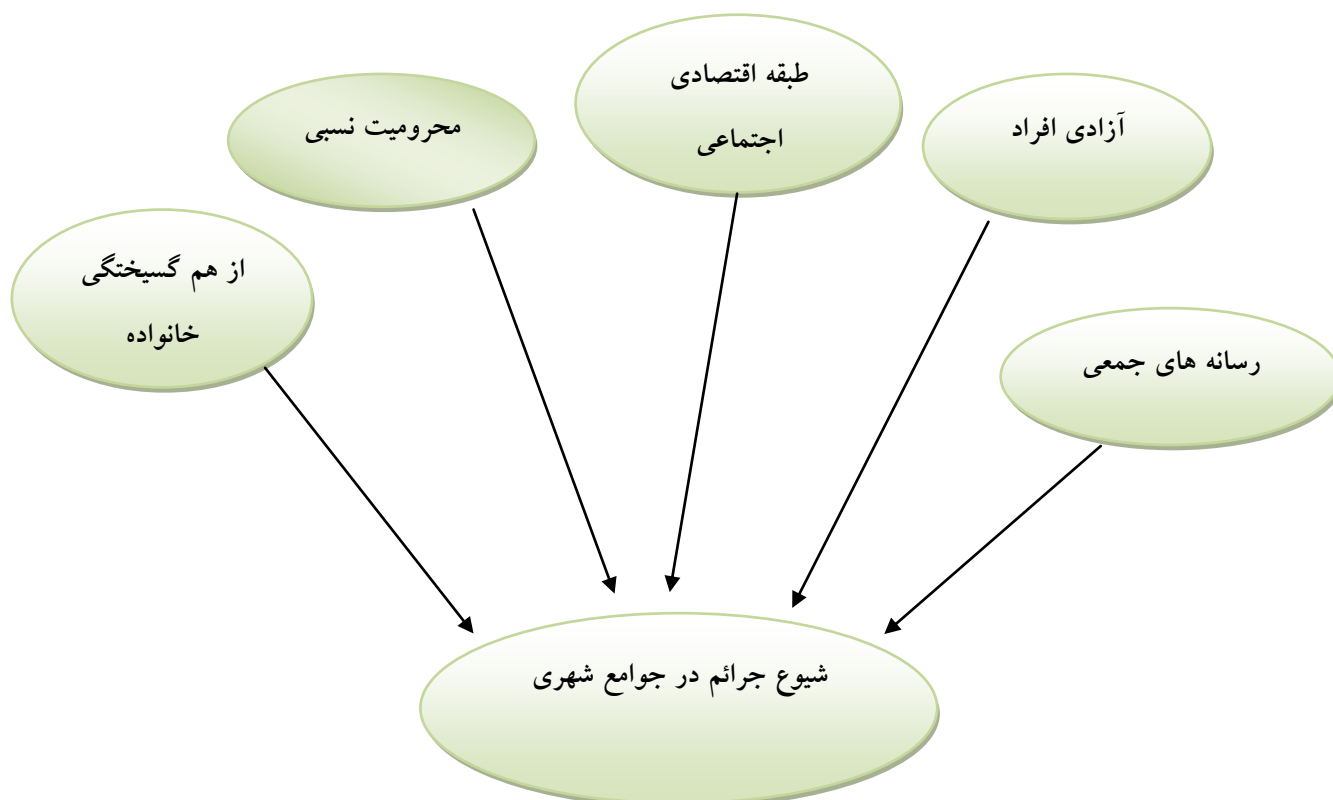
<sup>۳</sup> - Weinberg and mustard

ملو و راپنت (۲۰۰۱) در مطالعه خود بیان داشتند که اگر بخواهیم تأثیر بیکاری را بر بروز پدیده جرم بررسی کنیم، باید که هرم سنی را در نظر داشته باشیم، زیرا آن گروه از بیکارانی دست به جرم و جنایت می‌زنند که در سنین جوانی و نوجوانی قرار دارند.

برویدی (۲۰۰۱) در پژوهشی تحت عنوان «کنترل اجتماعی و جرم» به بررسی تجربی نظریه کنترل اجتماعی پرداخته است. این مطالعه با مقایسه های گوناگون و بسیار زیادی که در بین افراد انجام داده است، در پی آن بود تا ارزیابی کند آیا تفاوت های معناداری در میان این گروه ها وجود دارد یا خیر؟ که این نتیجه حاصل شد که کنترل اجتماعی گاهی اوقات خود سبب ایجاد جرم می گردد و کنترل اجتماعی باید بیشتر مخفی اعمال شود یعنی درونی گردد تا تاثیر گذارتر باشد.

مارش در مقاله ای با عنوان بررسی تطبیقی پوشش خبری جرم در روزنامه های ایالات متحده و دیگر کشورها با تحلیل محتوای ۳۶ روزنامه آمریکایی و بررسی ۲۰۰ پژوهش دیگر در ۱۴ کشور جهان در دهه ی هفتاد و هشتاد به این نتیجه دست یافت که جرم خشونت آمیز بیشتر از آنچه در آمارهای رسمی آماده در روزنامه ها بازتاب داشته است. ولی در عوض درصد گزارش جرم های علیه اموال در روزنامه ها بسیار کمتر از میزان ارتکاب بوده است. به عبارت دقیق تر، نسبت گزارش های مربوط به جرم های خشونت آمیز به جرم های علیه اموال یک چهارم جرم های خشونت آمیز بوده در حالی که در طول دوره مورد مطالعه، بر اساس آمارهای رسمی جرم های علیه اموال ۹ برابر بیشتر از جرم های خشونت آمیز بوده است (فرجیها، ۱۳۸۵: ۷۰).

#### مدل مفهومی تحقیق



**روش تحقیق**

در این تحقیق از روش پیمایشی که نوعی از روش تحقیقات توصیفی است و همچنین از روش تبیین و بیان مسئله نیز استفاده می‌شود. روش بکار گرفته شده در این تحقیق از نوع پیمایشی است. تکنیک تحقیق به روش پرسشنامه می‌باشد.

**جامعه آماری**

جامعه آماری تحقیق حاضر مردم شهرستان کوهدشت در مقطع زمانی یکساله ۹۳-۹۲ می‌باشد. که جمعیت کل شهرستان ۲۱۳۷۱۰ نفر می‌باشد و جمعیت نمونه ۳۸۴ نفر است.

**برآورد حجم نمونه**

شیوه نمونه‌گیری در این تحقیق، نمونه‌گیری تصادفی ساده بوده است. به دلیل صرفه جویی زمانی و مکانی بودجه و امکانات از جمعیت آماری، حجم نمونه را برآورد می‌کنند. برای تعیین حجم نمونه با توجه به لحاظ قرار دادن امکانات، تجهیزات، پرسنل و هزینه جهت تکمیل پرسشنامه و مصاحبه‌های حضوری از فرمول کوکران استفاده شده است. با توجه به طرح‌های تحقیقاتی مختلف انجام شده و با ملاحظات آماری، عدد در نظر گرفته شده ( $P=0/6$  و  $q=0/4$ ) می‌باشد و با سطح اطمینان ۹۵ درصد ( $t=1/96$ ) است. از این رو در پژوهش حاضر حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۰۰ نفر می‌باشد.

$$n = \frac{Nt^2 Pq}{(N-1)d^2 + t^2 p.q}$$

$$\frac{213710 \times (1/96)^2 (0.4) (0.6)}{(213710-1)(0.055)^2 + (1/96)^2 (0.6) (0.4)} = 384$$

تعریف عناصر فرمول:

$n$  = حجم نمونه  
 $N$  = جامعه آماری  
 $p$  = احتمال وجود  
 $q$  = احتمال عدم وجود  
 $t$  = عدد مورد نظر در جدول  $t$  برای رسیدن به ضریب اطمینان مورد نظر  
 $d$  = دقت مطلوب احتمالی

**روش نمونه‌گیری**

شیوه نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری تصادفی ساده بوده است که برای جمع‌آوری اطلاعات از افراد بازداشتی بین بازداشتگاه نیروی انتظامی، شورای حل اختلاف و مرکز مداخله بحران اداره بهزیستی و همچنین پیدا کردن افرادی در سطح شهر که دارای سابقه محکومیت بوده و استفاده از سوالات غیر مستقیم به صورت بحث و گفتگو استفاده شده است.

**تکنیک‌های آماری مورد استفاده در توصیف و تحلیل اطلاعات**

روش‌های آماری مورد استفاده در این پژوهش از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، درصدها و...) و از آمار استنباطی (کای اسکوار) است که از نرم افزار کامپیوتر Spss استفاده میشود.

## تحلیل یافته های تحقیق

## فرضیه اول:

$H_0$ : بین از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه وجود ندارد.

$H_1$ : بین از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه وجود دارد.

## جدول (۱) رابطه بین از هم گسیختگی خانواده و جرم

جمع	مرتکب جرم نشده	مرتکب جرم شده	جرم	
			از هم گسیختگی خانواده	کم
۶۱	۴۶	۱۵	فراوانی	کم
۱۶/۵	۱۲/۴	۴/۱	درصد فراوانی	
۱۲۸	۱۲۸	۰	فراوانی	متوسط
۳۴/۶	۳۴/۶	۰/۰	درصد فراوانی	
۱۸۱	۱۴۷	۳۴	فراوانی	زیاد
۴۸/۹	۳۹/۷	۹/۲	درصد فراوانی	
۳۷۰	۳۲۱	۴۹	فراوانی	جمع
۱۰۰	۸۶/۸	۱۳/۲	درصد فراوانی	

با توجه به جدول توزیع فراوانی ۱ میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مجرم ۴/۱ درصد در سطح کم، ۰/۰ درصد در سطح متوسط و میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مجرم ۹/۲/۹ درصد در سطح بالا می باشد. همچنین میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۱۲/۴ درصد در سطح کم، ۳۴/۶ درصد در سطح متوسط و میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۳۹/۷ درصد در سطح بالا می باشد. ضمناً به این سوال ۱۴ نفر پاسخ نداده اند.

## جدول (۲) آزمون کی دو

متغیر	آماره کی دو ( $\chi^2$ )	درجه آزادی (df)	سطح معنی داری (p)	مقدار V کرامر
از هم گسیختگی خانواده و جرم	۳۱/۲۱۲	۲	۰/۰۰۰	۰/۲۹

تعداد خانه های دارای فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ جدول ۰ (۰/۱۰ درصد) می باشد. با توجه به آزمون کای اسکوئر محاسبه شده به میزان ۳۱/۲۱۲ و درجه آزادی ۲ با ۰/۱ و ۹۹٪ اطمینان بین از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه معنی دار است. به عبارت دیگر بین ۲ متغیر رابطه وجود دارد.



## فرضیه دوم:

$H_0$ : بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه وجود ندارد.

$H_1$ : بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه وجود دارد.

جدول (۳) رابطه بین احساس محرومیت نسبی و جرم

جمع	مرتکب جرم نشده	مرتکب جرم شده	جرم	
			احساس محرومیت نسبی	
۳۵	۳۲	۳	فراوانی	کم
			درصد فراوانی	
۹/۷	۸/۹	۰/۸	فراوانی	متوسط
			درصد فراوانی	
۲۶۷	۲۲۹	۳۸	فراوانی	زیاد
			درصد فراوانی	
۷۴/۴	۶۳/۸	۱۰/۶	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۵۷	۴۹	۸	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۱۵/۹	۱۳/۶	۲/۲	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۳۵۹	۳۱۰	۴۹	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۱۰۰	۸۶/۴	۱۳/۳	درصد فراوانی	

با توجه به جدول توزیع فراوانی (۳) احساس محرومیت نسبی در بین پاسخگویان مجرم و غیر مجرم ۹/۷ درصد در سطح کم ، احساس محرومیت نسبی ۷۴/۴ درصد در سطح متوسط احساس محرومیت نسبی ۱۵/۹ درصد در سطح بالا می باشد.

جدول (۴) آزمون کی دو

سطح معنی داری (p)	درجه آزادی (df)	آماره کی دو ( $\chi^2$ )	متغیر
۰/۶۵۴	۲	۰/۸۵	احساس محرومیت نسبی و جرم

تعداد خانه های دارای فراوانی مورد انتظار کمتر از ۱ جدول ۰ (۱۶/۷ درصد) می باشد.

با توجه به آزمون کای اسکوئر محاسبه شده به میزان ۰/۸۵ و درجه آزادی ۲ با ۰/۱ و ۹۹٪ اطمینان بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه معنی دار نیست. به عبارت دیگر بین ۲ متغیر رابطه وجود ندارد .

فرضیه سوم:

 $H_0$ : بین طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم رابطه وجود ندارد. $H_1$ : بین طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم رابطه وجود دارد.

جدول (۵) رابطه بین طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم

جمع	مرتکب جرم نشده	مرتکب جرم شده	جرم	
			طبقه اجتماعی - اقتصادی	
۱۵۲	۱۲۵	۲۷	فراوانی	پایین
			درصد فراوانی	
۵۰/۸	۴۱/۸	۹/۰	فراوانی	متوسط
			درصد فراوانی	
۱۲۱	۱۱۱	۱۰	فراوانی	بالا
			درصد فراوانی	
۴۰/۵	۳۷/۱	۳/۳	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۲۶	۲۲	۴	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۸/۷	۷/۴	۱/۳	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۲۹۹	۲۵۸	۴۱	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	
۲۹۹	۸۶/۳	۱۳/۷	فراوانی	جمع
			درصد فراوانی	

با توجه به جدول توزیع فراوانی (۵) سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مجرم ۹/۰ درصد در سطح پایین، ۳/۳ درصد در سطح متوسط و سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مجرم ۱/۳ درصد در سطح بالا می باشد. همچنین سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۴۱/۸ درصد در سطح کم، ۳۷/۱ درصد در سطح متوسط و سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۷/۴ درصد در سطح بالا می باشد.

جدول (۶) آزمون کی دو

متغیر	آماره کی دو ( $\chi^2$ )	درجه آزادی (df)	سطح معنی داری (p)
طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم	۰/۱۳۲	۲	۰/۰۷۴

تعداد خانه های دارای فراوانی مورد انتظار کمتر از ۱ جدول ۰ (۱۶/۷ درصد) می باشد. با توجه به آزمون کای اسکوئر محاسبه شده به میزان ۰/۱۳۲ و درجه آزادی ۲ با ۱٪ و ۹۹٪ اطمینان بین طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم رابطه معنی دار نیست. به عبارت دیگر بین ۲ متغیر رابطه وجود ندارد.

## فرضیه چهارم :

 $H_0$ : بین آزادی افراد و جرم رابطه وجود ندارد. $H_1$  : بین آزادی افراد و جرم رابطه وجود دارد.

## جدول (۷) رابطه بین آزادی افراد و جرم

جمع	مرتکب جرم نشده	مرتکب جرم شده	جرم	
			آزادی افراد	کم
۶۲	۵۱	۱۱	فراوانی	کم
۱۷/۲	۱۴/۱	۳/۰	درصد فراوانی	
۱۰۵	۸۷	۱۸	فراوانی	متوسط
۲۹/۱	۲۴/۱	۵/۰	درصد فراوانی	
۱۹۴	۱۷۸	۱۶	فراوانی	زیاد
۳۵/۷	۴۹/۳	۴/۴	درصد فراوانی	
۳۶۱	۳۱۶	۴۵	فراوانی	جمع
۱۰۰	۸۷/۵	۱۲/۵	درصد فراوانی	

با توجه به جدول توزیع فراوانی (۷) میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مجرم ۳/۰ درصد در سطح پایین ، ۵/۰ درصد در سطح متوسط و میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مجرم ۴/۴ درصد در سطح بالا می باشد. همچنین میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۱۴/۱ درصد در سطح کم ، ۲۴/۱ درصد در سطح متوسط و میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۴۹/۳ درصد در سطح بالا می باشد.

## جدول (۸) آزمون کی دو

مقدار $\chi^2$ کرامر	سطح معنی داری (p)	درجه آزادی (df)	آماره کی دو ( $\chi^2$ )	متغیر
۰/۱۳۸	۰/۰۰۰	۲	۶/۸۵۱	آزادی افراد و جرم

تعداد خانه های دارای فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ جدول ۰ (۰/۱۰ درصد) می باشد. با توجه به آزمون کای اسکوتر محاسبه شده به میزان ۶/۸۵۱ و درجه آزادی ۲ با ۰/۱ خطا و ۹۹٪ اطمینان بین آزادی افراد و جرم رابطه معنی دار است. به عبارت دیگر بین ۲ متغیر رابطه وجود دارد.

## فرضیه پنجم:

 $H_0$ : بین نقش رسانه های جمعی و جرم رابطه وجود ندارد. $H_1$ : بین نقش رسانه های جمعی و جرم رابطه وجود دارد.

## جدول (۹) رابطه بین آزادی افراد و جرم

جمع	مرتکب جرم نشده	مرتکب جرم شده	جرم	
			نقش رسانه های جمعی	
۱۰۴	۸۶	۱۸	فراوانی	کم
۲۹/۶	۲۴/۵	۵/۱	درصد فراوانی	
۱۳۶	۱۳۲	۴	فراوانی	متوسط
۳۸/۷	۳۷/۶	۱/۱	درصد فراوانی	
۳۵۱	۸۸	۲۳	فراوانی	زیاد
۳۱/۶	۲۵/۱	۶/۶	درصد فراوانی	
۳۵۱	۳۰۶	۴۵	فراوانی	جمع
۱۰۰	۸۷/۲	۱۲/۸	درصد فراوانی	

با توجه به جدول توزیع فراوانی (۹) نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مجرم ۵/۱ درصد در سطح پایین، ۱/۱ درصد در سطح متوسط و نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مجرم ۶/۶ درصد در سطح بالا می باشد. همچنین نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۲۴/۵ درصد در سطح کم، ۳۷/۶ درصد در سطح متوسط و نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۲۵/۱ درصد در سطح بالا می باشد.

## جدول (۱۰) آزمون کی دو

متغیر	آماره کی دو ( $\chi^2$ )	درجه آزادی (df)	سطح معنی داری (p)	مقدار $\nu$ کرامر
نقش رسانه های جمعی و جرم	۱۹/۹۴۸	۲	۰/۰۰۰	۰/۲۳۸

تعداد خانه های دارای فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ جدول ۰ (۰/۱۰ درصد) می باشد. با توجه به آزمون کای اسکوتر محاسبه شده به میزان ۱۹/۹۴۸ و درجه آزادی ۲ با ۰/۱ و ۹۹٪ اطمینان بین نقش رسانه های جمعی و جرم رابطه معنی دار است. به عبارت دیگر بین ۲ متغیر رابطه وجود دارد

## نتیجه گیری

به طور کلی نتایج حاصل از اجرای تحقیق جداول یک بعدی عبارتند از:

- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو، ۶۴/۳ درصد یا ۲۳۶ نفر مرد و ۳۵/۷ درصد یا ۱۳۱ نفر زن می باشند. که از این تعداد ۹/۳ درصد مردان و ۳ درصد زنان مرتکب جرم شده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو، ۳۶/۵ درصد در رده سنی ۲۴-۱۵ سال، ۴۱/۷ درصد در رده سنی ۳۳-۲۵ سال، ۱۱/۴ درصد در رده سنی ۴۲-۳۴ سال، ۷/۱ درصد در رده سنی ۵۱-۴۳ سال و ۳/۳ درصد در رده سنی بالاتر از ۵۱ سال قرار دارند. همچنین بیشترین تعداد مجرمین در رده سنی ۳۳-۲۵ سال (۸/۴ درصد) قرار دارند. ضمناً به این سوال ۱۷ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۰ پاسخگو، ۱/۸ درصد بیسواد، ۵ درصد دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۵/۸ درصد دارای تحصیلات راهنمایی، ۳۰ درصد دارای تحصیلات دیپلم ناقص/دیپلم، ۱۳/۷ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۲۷/۶ درصد دارای تحصیلات لیسانس و ۶/۱ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر می باشند. که از این تعداد ۱/۸ درصد مجرمین بیسواد، ۴/۲ درصد مجرمین دارای تحصیلات ابتدایی، ۳/۹ درصد مجرمین دارای تحصیلات راهنمایی، ۱/۸ درصد مجرمین دارای تحصیلات دیپلم ناقص/دیپلم و ۱/۱ درصد مجرمین دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر می باشند. ضمناً به این سوال ۴ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو، ۴۳/۵ درصد متأهل و ۵۶/۵ درصد مجرد می باشند. که از این تعداد ۷/۴ درصد مجرمین متأهل و ۳/۹ درصد مجرمین مجرد می باشند. ضمناً به این سوال ۲۱ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۵۹ پاسخگو، ۸۲/۲ درصد ساکن شهر و ۱۷/۸ درصد ساکن روستا می باشند. که از این تعداد ۹/۵ درصد مجرمین ساکن شهر و ۴/۲ درصد مجرمین ساکن روستا می باشند. ضمناً به این سوال ۲۵ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۷۲ پاسخگو، ۵/۶ درصد ساکن محله های سطح خیلی پایین، ۱۴/۸ درصد ساکن محله های سطح پایین، ۵۶/۲ درصد ساکن محله های سطح متوسط، ۲۰/۲ درصد ساکن محله های سطح بالا و ۳/۲ درصد ساکن محله های سطح خیلی بالا می باشند. که از این تعداد ۳/۰ درصد مجرمین ساکن محله های سطح خیلی پایین، ۴/۳ درصد مجرمین ساکن محله های سطح پایین، ۳ درصد مجرمین ساکن محله های سطح متوسط و ۲/۲ درصد مجرمین ساکن محله های سطح خیلی بالا می باشند. ضمناً به این سوال ۱۲ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۳۲ پاسخگو، ۶۵/۴ درصد لر، ۷/۵ درصد کرد، ۵/۴ درصد عرب، ۳/۳ درصد ترک و ۱۸/۴ درصد فارس می باشند. که از این تعداد ۶/۹۰ درصد مجرمین لر، ۲/۴ درصد مجرمین کرد، ۲/۱ درصد مجرمین ترک و ۱/۲ درصد مجرمین فارس می باشند. ضمناً به این سوال ۵۲ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۲/۸ درصد مرتکب جرم شده و ۸۷/۲ درصد مرتکب جرم نشده اند.
- ❖ از جمع ۴۹ پاسخگو مرتکب جرم شده، جرم ۱۴/۳ درصد قاچاق، جرم ۳۸/۸ درصد دزدی، جرم ۸/۲ درصد کلاهبرداری و جرم ۳۸/۸ درصد اعتیاد می باشد.
- ❖ از جمع ۴۹ پاسخگو مرتکب جرم شده، طول مدت زندان ۵۵/۱ درصد ۳-۱ سال، طول مدت زندان ۳۲/۷ درصد ۵-۳ سال و طول مدت زندان ۱۲/۲ درصد بالاتر از ۸ سال می باشد.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۵/۴ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال والدین افراد مجرم برای یکدیگر احترامی قائل نمی شوند می باشند. ۲۴/۲ درصد در سطح مخالف، ۲۶/۶ درصد در سطح تا حدودی، ۱۳/۵ درصد در سطح موافق و ۱۷/۷ درصد در سطح خیلی موافق با سوال والدین افراد مجرم برای یکدیگر احترامی قائل نمی شوند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۰ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۹/۱ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال اکثر اوقات والدین افراد مجرم با یکدیگر دعوا و مشاجره می کنند می باشند. ۱۴/۴ درصد در سطح مخالف، ۲۷/۳ درصد در سطح تا حدودی، ۲۳/۴ درصد در

- سطح موافق و ۲۳/۴ درصد در سطح خیلی موافق با سوال اکثر اوقات والدین افراد مجرم با یکدیگر دعوا و مشاجره می کنند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۰ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۷/۰ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال افراد مجرم و تبهکار گاهی اوقات توسط اعضای خانواده ضرب و شتم می شوند می باشند. ۱۵/۹ درصد در سطح مخالف، ۲۳/۲ درصد در سطح تا حدودی، ۲۵/۸ درصد در سطح موافق و ۲۵/۵ درصد در سطح خیلی موافق با سوال افراد مجرم و تبهکار گاهی اوقات توسط اعضای خانواده ضرب و شتم می شوند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۰ نفر پاسخ نداده اند
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۸/۱ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال افراد خانواده تبهکار به همدیگر اعتماد ندارند می باشند. ۱۴/۳ درصد در سطح مخالف، ۱۹/۸ درصد در سطح تا حدودی، ۲۲/۹ درصد در سطح موافق و ۳۱/۲ درصد در سطح خیلی موافق با سوال افراد خانواده تبهکار به همدیگر اعتماد ندارند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۴ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۹/۹ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال افراد خانواده تبهکار معمولاً عواطف و احساسات خود را به همدیگر بیان نمی کنند می باشند. ۱۹/۰ درصد در سطح مخالف، ۲۲/۹ درصد در سطح تا حدودی، ۲۳/۴ درصد در سطح موافق و ۲۲/۱ درصد در سطح خیلی موافق با سوال افراد خانواده تبهکار معمولاً عواطف و احساسات خود را به همدیگر بیان نمی کنند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۰ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۰/۲ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال افراد مجرم و تبهکار معمولاً از نظر رفاهی از وضعیت فعلی خود راضی نیستند. می باشند. ۱۲/۸ درصد در سطح مخالف، ۱۸/۰ درصد در سطح تا حدودی، ۲۴/۰ درصد در سطح موافق و ۳۳/۶ درصد در سطح خیلی موافق با سوال افراد مجرم و تبهکار معمولاً از نظر رفاهی از وضعیت فعلی خود راضی نیستند. می باشند. ضمناً به این سوال ۶ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۱/۲ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال به لحاظ مادی در مقایسه خود با دیگران احساس می کنم به آن چه که حقم هست نرسیده ام. می باشند. ۲۱/۴ درصد در سطح مخالف، ۱۸/۵ درصد در سطح تا حدودی، ۲۴/۰ درصد در سطح موافق و ۲۲/۷ درصد در سطح خیلی موافق با سوال به لحاظ مادی در مقایسه خود با دیگران احساس می کنم به آن چه که حقم هست نرسیده ام می باشند. ضمناً به این سوال ۶ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۴/۳ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال نسبت به سطح زندگی دیگران حسرت می خورم می باشند. ۲۲/۹ درصد در سطح مخالف، ۱۹/۳ درصد در سطح تا حدودی، ۱۴/۶ درصد در سطح موافق و ۲۷/۳ درصد در سطح خیلی موافق با سوال نسبت به سطح زندگی دیگران حسرت می خورم می باشند. ضمناً به این سوال ۶ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۵/۴ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال در زندگی احساس خوشبختی و لذت می کنم. می باشند. ۲۹/۹ درصد در سطح مخالف، ۲۴/۲ درصد در سطح تا حدودی، ۱۳/۸ درصد در سطح موافق و ۱۳/۵ درصد در سطح خیلی موافق با سوال در زندگی احساس خوشبختی و لذت می کنم می باشند. ضمناً به این سوال ۱۶ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۲/۵ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال از موقعیت اجتماعی خود نسبت به دیگران راضی هستم می باشند. ۲۲/۷ درصد در سطح مخالف، ۲۹/۴ درصد در سطح تا حدودی، ۱۶/۹ درصد در سطح موافق و ۱۴/۳ درصد در سطح خیلی موافق با سوال از موقعیت اجتماعی خود نسبت به دیگران راضی هستم می باشند. ضمناً به این سوال ۱۶ نفر پاسخ نداده اند.
- ❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۱۲/۵ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال دوستان ناباب عامل اصلی در میزان ارتکاب جرم هستند می باشند. ۸/۶ درصد در سطح مخالف، ۱۲/۵ درصد در سطح تا حدودی، ۳۲/۲ درصد در سطح موافق

و ۳۰/۲ درصد در سطح خیلی موافق با سوال دوستان ناباب عامل اصلی در میزان ارتکاب جرم هستند می باشند. ضمناً به این سوال ۱۶ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۶/۵ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال بی توجهی والدین در رفت آمدن دوستان می باشند. ۱۳/۸ درصد در سطح مخالف، ۱۹/۰ درصد در سطح تا حدودی، ۳۸/۵ درصد در سطح موافق و ۱۸/۰ درصد در سطح خیلی موافق با سوال بی توجهی والدین در رفت آمدن دوستان می باشند. ضمناً به این سوال ۱۶ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو ۷/۶ درصد در سطح خیلی مخالف با سوال افراد مجرم معمولاً در جمع دوستان خود هر کاری که بخواهند انجام میدهند می باشند. ۹/۱ درصد در سطح مخالف، ۲۰/۶ درصد در سطح تا حدودی، ۲۸/۹ درصد در سطح موافق و ۲۸/۶ درصد در سطح خیلی موافق با سوال افراد مجرم معمولاً در جمع دوستان خود هر کاری که بخواهند انجام میدهند می باشند. ضمناً به این سوال ۲۰ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو از نظر ۱۸/۸ درصد نقش تلویزیون در میزان ارتکاب جرم توسط افراد جامعه در سطح خیلی کم، از نظر ۹/۴ درصد نقش تلویزیون در سطح کم، از نظر ۲۶/۸ درصد نقش تلویزیون در سطح متوسط، از نظر ۱۸/۵ درصد نقش تلویزیون در سطح زیاد و از نظر ۲۰/۸ درصد نقش تلویزیون در سطح خیلی زیاد می باشد.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو میزان از هم گسیختگی خانواده ۱۵/۹ درصد در سطح کم، میزان از هم گسیختگی خانواده ۳۳/۳ درصد در سطح متوسط میزان از هم گسیختگی خانواده ۱۵/۹ درصد در سطح بالا می باشد. ضمناً به این سوال ۱۴ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو طبقه اجتماعی- اقتصادی ۳۹/۶ درصد در سطح پایین، طبقه اجتماعی- اقتصادی ۳۱/۵ درصد در سطح متوسط طبقه اجتماعی- اقتصادی ۶/۸ درصد در سطح بالا می باشد. ضمناً به این سوال ۸۵ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو، میزان نقش رسانه های جمعی در ارتکاب جرم از نظر ۲۷/۱ درصد در سطح کم، میزان نقش رسانه های جمعی در ارتکاب جرم از نظر ۲۸/۹ درصد در سطح زیاد می باشد. ضمناً به این سوال ۳۳ نفر پاسخ نداده اند.

❖ از جمع ۳۸۴ پاسخگو، میزان آزادی افراد ۱۶/۱ درصد در سطح کم، میزان آزادی افراد ۲۷/۳ درصد در سطح متوسط، میزان آزادی افراد ۵۰/۵ درصد در سطح زیاد می باشد. ضمناً به این سوال ۲۳ نفر پاسخ نداده اند.

#### ❖ بین میزان از هم گسیختگی خانواده و جرم رابطه وجود دارد.

فرضیه اول ما میزان از هم گسیختگی خانواده میباشد در بین پاسخگویان مجرم ۴/۱ درصد در سطح کم، ۰/۰ درصد در سطح متوسط و میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مجرم ۹/۲/۹ درصد در سطح بالا می باشد. همچنین میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۱۲/۴ درصد در سطح کم، ۳۴/۶ درصد در سطح متوسط و میزان از هم گسیختگی خانواده در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۳۹/۷ درصد در سطح بالا می باشد. ضمناً به این سوال ۱۴ نفر پاسخ نداده اند.

#### ❖ بین احساس محرومیت نسبی و جرم رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم احساس محرومیت نسبی میباشد که در بین پاسخگویان مجرم و غیر مجرم ۹/۷ درصد در سطح کم، احساس محرومیت نسبی ۷۴/۴ درصد در سطح متوسط احساس محرومیت نسبی ۱۵/۹ درصد در سطح بالا می باشد.

#### ❖ بین سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی و جرم رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی می‌باشد که در بین پاسخگویان مجرم ۹/۰ درصد در سطح پایین، ۳/۳ درصد در سطح متوسط و سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مجرم ۱/۳ درصد در سطح بالا می‌باشد. همچنین سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۴۱/۸ درصد در سطح کم، ۳۷/۱ درصد در سطح متوسط و سطح طبقه اجتماعی - اقتصادی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۷/۴ درصد در سطح بالا می‌باشد.

#### ❖ بین میزان آزادی افراد و جرم رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم میزان آزادی افراد می‌باشد که در بین پاسخگویان مجرم ۳/۰ درصد در سطح پایین، ۵/۰ درصد در سطح متوسط و میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مجرم ۴/۴ درصد در سطح بالا می‌باشد. همچنین میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۱۴/۱ درصد در سطح کم، ۲۴/۱ درصد در سطح متوسط و میزان آزادی افراد در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۴۹/۳ درصد در سطح بالا می‌باشد.

#### ❖ بین نقش رسانه های جمعی و جرم رابطه وجود دارد.

فرضیه پنجم نقش رسانه های جمعی می‌باشد که در بین پاسخگویان مجرم ۵/۱ درصد در سطح پایین، ۱/۱ درصد در سطح متوسط و نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مجرم ۶/۶ درصد در سطح بالا می‌باشد. همچنین نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۲۴/۵ درصد در سطح کم، ۳۷/۶ درصد در سطح متوسط و نقش رسانه های جمعی در بین پاسخگویان مرتکب جرم نشده ۲۵/۱ درصد در سطح بالا می‌باشد.

#### یافته های این پژوهش نشان داد

❖ متغیر ما از هم گسیختگی خانواده است که ما این متغیر را از نظریه ویلیام گود یکی از نظریه های معروف انحرافات اجتماعی استخراج کردیم. گود خانواده را کانون توجه قرار می‌دهد و آن را رکن اساسی جامعه می‌داند به زعم او منشا هر گونه رفتار انحرافی را می‌توان در ساختار نابسامان خانواده پی جویی کرد یک خانواده نابسامان و از هم گسیخته خود عامل زمینه انحراف است و فرد را به سمت کج رفتاری سوق می‌دهد. (تبریزی، ۱۳۸۳:۴۱).

❖ متغیر ما محرومیت نسبی است که ما این متغیر را از نظریه تدرابرت گر استخراج کردیم محرومیت نسبی به عقیده گر عبارت است از تفاوت درک شده بین انتظارات ارزشی افراد (وسایل و شرایط زندگی که افراد معتقدند به راستی حق آنهاست). و توانایی ارزشی آنها (وسایل و شرایطی که افراد فکر می‌کنند استعداد به دست آوردن و نگهداری آنها را دارند). بدین ترتیب تواناییهای ارزشی اشاره به اموری دارند که عمدتاً در محیط اجتماعی و فیزیکی باید آنها را یافت آنها شرایطی هستند که شانس تصویری مردم را در زمینه تحصیل یا حفظ ارزش‌هایی معین می‌کنند که افراد به نحو مشروعی انتظار به دست آوردن آنها را دارند. انتظارات ارزشی، کالاها و شرایط زندگی است که مردم خود را به طور موجهی مستحق آن می‌بینند بر اساس تعریف ارائه شده از محرومیت نسبی نظریه گر، نظریه ای روان شناختی و فردگرایانه است که محرومیت نسبی تنها در ذهن افراد جای می‌گیرد و چه بسا با نگاه یک ناظر خارجی به موقعیت های معین متفاوت باشد. محرومیت نسبی درک تفاوت میان انتظارات ارزشی و توانایی های ارزشی افراد است که ممکن است بر اساس مقایسه وضعیت فعلی فرد با گذشته خود، آرمانهای انتزاعی یا معیارهایی که توسط یک رهبر یا یک گروه مرجع طراحی شده است ایدئولوژی و ارجاع به گروههای دیگر، شکل گیرد. بدین ترتیب محرومیت نسبی می‌تواند سه نوع متفاوت داشته باشد.

۱- محرومیت نزولی: که در آن انتظارات افراد ثابت اما توانایی های آنان به طور مداوم کاهش می‌یابد.

۲- محرومیت ناشی از بلند پروازی: یعنی در حالی که توانایی های افراد ثابت است که انتظاراتشان افزایش می‌یابد.



- ۳- محرومیت سعودی: که پس از یک دوره رشد همزمان انتظارات و توانایی ها، توانایی ها از رشد سعودی باز ایستاده و یا کاهش شدیدی می یابد و انتظارات همچنان حالت سعودی دارد.
- هر چه محرومیت نسبی ایجاد شده بر اساس تفاوت میان انتظارات و توانایی ها شدیدتر باشد، آن گاه نارضایتی شدیدتر و احتمال و شدت خشونت هم بیشتر خواهد بود. محرومیت نسبی موجب بروز نارضایتی در افراد می گردد و نارضایتی محرکی برای اقدام علیه منبع محرومیت است (سام دلیری، ۱۳۸۲: ۸۱۶-۸۱۴).
- ❖ متغیر ما طبقه اقتصادی اجتماعی است که ما این متغیر را از نظریه تضاد استخراج کردیم به همبستگی جرم و بزهکاری با نظام سرمایه داری اشاره دارد و انحراف را زائیده ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه طبقاتی در نظر دارد این مدل عمدتاً بر آرا و افکار کارل مارکس و فردریک انگلس استوار است در نزد مارکس و انگلس شرایط اقتصادی و بخصوص فقر مادی از عوامل اساسی بزهکاری به شمار می روند.
- ❖ متغیر ما رسانه های جمعی است که ما این متغیر را از نظریه یادگیری اجتماعی استخراج کردیم بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی، رفتار انحرافی آموختنی است و در فرایند رابطه با افراد دیگر به خصوص در گروههای کوچک آموخته می شود اندیشمندانی نظیر بندورا، ساترلند و تارد، نظریه یادگیری اجتماعی را توسعه دادند. الگوهای رفتاری از طریق مشاهده رفتار دیگران شکل می گیرد

## منابع:

- ۱- آیسینیک، ا.ج.ج (۱۹۷۷) جرم و شخصیت، (ترجمه پاشا شریفی، حسن و نجفی زند)، تهران، انتشارات رهنما، ۱۳۷۵.
- ۲- آرون، ریمون (۱۳۶۳) *مراحل اساسی اندیشه در جامعه شناسی*، (ترجمه باقر پرهام)، تهران، سازمان انتشارات آموزش و انقلاب اسلامی، جلد دوم.
- ۳- احمدی، ح. (۱۳۷۷). نظریه های انحرافات اجتماعی، شیراز: انتشارات زر.
- ۴- احمدی، ح. (۱۳۸۴). جامعه شناسی انحرافات، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، انتشارات سمت.
- ۵- اردبیلی، م. ح. (۱۳۸۶). *حقوق جزای عمومی*، تهران، نشر میزان، پاییز ۸۶، جلد اول.
- ۶- اعزازی، ش. (۱۳۸۰)، *جامعه شناسی خانواده*، تهران: انتشارات روشنگران.
- ۷- اجلائی، پ. (۱۳۸۳). *نگاهی به آمار جرایم در ایران*، مجموع مقالات آسیب های اجتماعی ایران، تهران، انتشارات آگاه..
- ۸- توسلی، غ. (۱۳۶۹). *نظریه های جامعه شناسی*، تهران، سمت.
- ۹- تبریزی، م. (۱۳۸۳). *وند آلیسم*، تهران، انتشارات آن.
- ۱۰- حسینی نژاد، م. (۱۳۸۴). بررسی علل و اقتصادی جرم در ایران با استفاده از یک مدل داده های تلفیقی، مجله برنامه و بودجه، شماره ۹۵، بهمن و اسفند.
- ۱۱- جاوید صلاحی، (۱۳۷۶). *بزهکاری اطفال*، تهران، انتشارات سمت.
- ۱۲- رفیع پور، ف. (۱۳۸۴). *توسعه و تضاد*، تهران، انتشارات شرکت سهامی، چاپ پنجم.
- ۱۳- رفیع پور، ف. (۱۳۸۴). *کندوکاوها و پنداشته ها*، تهران، انتشارات آوای نور.
- ۱۴- ستوده، ه. و میرزایی، ب. و پازند، ا. (۱۳۷۶). *روان شناسی جنایی*، انتشارات آوای نور.
- ۱۵- ستوده، ه. (۱۳۸۴). *آسیب شناسی اجتماعی*، تهران، انتشارات آوای نور.

- ۱۶- سخاوت، ج. (۱۳۸۱). بررسی عوامل موثر بر ناهنجاری های رفتاری دانش آموزان لرستان، مجله انجمن جامعه شناسی ایران، دوره چهارم، شماره ۲.
- ۱۷- ساروخانی، ب. (۱۳۷۶). طلاق پژوهشی در شناخت واقعیت و عوامل آن، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- ۱۸- ساروخانی، ب. (۱۳۷۸). روشهای تحقیق در علوم اجتماعی، جلد اول، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی.
- ۱۹- سلیمی، ع. و داوری، م. (۱۳۸۰). جامعه شناسی کجروی، تهران: انتشارات پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
- ۱۹- عبقری، آ. پیشگیری از جرایم کودکان، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.
- ۲۰- عبدی، ع. (۱۳۸۳). مجموعه مقالات آسیب شناسی اجتماعی ایران، انجمن جامعه شناسی ایران، تهران: نشر آگه.
- ۲۱- دورکیم، ا. (۱۳۷۳). قواعد روش جامعه شناسی، (ترجمه علی محمد کاردان)، تهران: دانشگاه تهران.
- ۲۲- دانش، ت. ز. (۱۳۷۹). مجرم کیست و جرم شناسی چیست، تهران، انتشارات کیوان.
- ۲۳- گسن، ر. (۱۹۸۸). مقدمه های بر جرم شناسی، (ترجمه مهدی کی نیا)، تهران انتشارات مترجم
- ۲۴- کوزر، لوئیس، روزنبرگ، برنارد، (۱۳۸۳)، نظریه های بنیادی جامعه شناختی، ترجمه فرهنگ ارشاد، نشر نی: تهران.
- ۲۵- کوئن، بروس (۱۳۸۴) درآمدی به جامعه شناسی، (ترجمه محسن ثلاثی)، تهران: فرهنگ معاصر.
- ۲۶- مهدوی، ع. ا. (۱۳۵۴). جامعه شناسی خانواده، تهران: نشر پیام، چاپ اول.
- ۲۷- ویلیامز، ف. (۱۳۸۳). نظریه های جرم شناسی، ترجمه (حمیدرضا ملک محمدی)، تهران: نشر میزان.
- ۲۸- Bendara, B., & Crowyn, R. (۲۰۰۲). Teh Effect of Abuse in Childhood and in Adolescsnce on Violence Among adolescents. *Jornal of Youth and Society, Vol. ۳۳, No. ۳, ۳۳۹-۳۶۵.*
- ۲۹- Chesney.lind,meda&RandallG.sheden(۱۹۹۷) Girls,Delin quency and Juvenile justice, west/was dsworth.
- ۳۰- Smith man, *Adata about withdraw all of school bullet in of school research*, ۱۹۹۵.
- ۳۱- Young, *A paper about prevention factor for delinguct jarnil*, ۱۹۹۸.